

בעניין:

עלי ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד נאסר עודה ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317; נייד: 054-2042005

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466513; פקס: 02-6467011

המשיב

תגובה להודעה מעדכנת

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 9.4.2017 מתכבדים העותרים להגיש תגובה מטעמם להודעה המעדכנת שהוגשה מטעם המשיב.

1. בהחלטתו של בית המשפט הנכבד מיום 5.7.2016, נדרש המשיב להשיב לשאלה "מדוע אין משיבים במועד לפניות במקרים כגון דא, והם נאלצים להגיש עתירה על כל בזבוז המשאבים של הצדדים", כמו כן התבקש המשיב לכלול בהודעתו "מנגנון למניעת מצבים חוזרים ונשנים אלה".

2. למרבה הצער, כל שנתקבל עד עתה בהודעותיו של המשיב הן הנחיות פנימיות שכל תכליתן עדכון גורמים שונים על עיכובים מסוימים, ושאינן בכוחן למנוע מקרים חוזרים של טיפול לקוי ואי מתן תשובה במועד לפניות. יתרה מכך, **שינויים אשר המשיב החיל בפועל הביאו להתדרדרות באופן ובקצב הטיפול בפניות.**

3. יצוין, כי מאז הגשת הודעתו המעדכנת של המשיב בספטמבר 2016, נאלץ המוקד להגיש יותר מ-16 עתירות לבית משפט נכבד זה אך ורק על מנת לקבל מענה לבקשות תושבים פלסטינים כנגד המניעה הביטחונית המוטלת על יציאתם לחו"ל, אשר לא זכו למענה ע"י המשיב על אף חלוף מעל שמונה שבועות ממועד הגשתם, וזאת בניגוד לנהלי המשיב עצמו.

ראו למשל: בג"ץ 3112/17 מוחמד עליאן נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 2909/17 מעזוזה בשאראת נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 2406/17 איאד עמרו נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 2210/17 איאד שכשיר נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 904/17 מוחמד אבו אלרוב נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 316/17 מיס עבד אלהאדי נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 167/17 מותנא אקרע נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 10205/16 מוחמד חלאיקה נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 10203/16 אסאמה צאלחי נ' המפקד

הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 10201/16 מחמוד משרף נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 9910/16 עיסא שתאת נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 9545/16 מוצטפא חרב נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 9542/16 עיד זחאדחה נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 9323/16 סולטאן דאהר נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 8496/16 מונתהא רימאוי נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, בג"ץ 8105/16 תאבת חציב נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית.

הקדמה

4. לכל אדם מוקנית הזכות לצאת את ארצו. יש להדגיש, כי על החלטות המפקד הצבאי לפגוע בזכות זו בשטח הכבוש חולש **הדין הבינלאומי, וממנו בלבד** יונק המפקד הצבאי את סמכויותיו. מכוחו מחויב המפקד הצבאי להגן על תושבי השטח הכבוש, ובאופן ספציפי על זכות היציאה מהארץ. סמכותו המצומצמת של המפקד הצבאי, על פי המשפט הבינלאומי, לאסור על יציאה מן השטחים הכבושים, מותנית בקיומו של הכרח ביטחוני מובהק ותוך איזון ראוי עם הזכויות הנפגעות.

5. יצוין, כי על פי החקיקה הצבאית בשטחים, לא נדרשים תושבי השטחים הכבושים להיתר על מנת לצאת לירדן, וגם על פי הסכם הביניים, מותנית הגבלת היציאה בהוצאת צו פרטני על ידי המפקד הצבאי. על אף האמור לעיל, בשטחים הכבושים מונע המשיב את יציאתם של אנשים רבים מדי שנה, בלא צו חתום, ללא הגבלת זמן כלשהי, ובלא שהמשיב מוסר על כך הודעה מראש. יצוין, כי רק לאחר שהוגשה עתירה עקרונית לבג"ץ (בג"ץ 8155/06 **האגודה לזכויות האזרח נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון**), קבע המשיב נהלים אשר נועדו לאפשר בירור מראש האם החליט למנוע את יציאתו של אדם כלשהו, וכן להשיג על ההחלטה לעשות כן.

6. הנוהל שקבע המשיב לעניין בירור איסור על יציאת תושב השטחים הכבושים מארצו הינו נוהל מסורבל, ארוך ומתיש. על פי הנוהל האמור, חייב הפונה הניגש למת"ק הגזרתי על מנת לברר האם מניעה ליציאתו, להמתין ארבעה ימים בטרם יוכל לברר אם בכלל התקבלה החלטה למנוע את יציאתו, וזאת משום **שההנחה הינה שהרישומים על פיהם נאסרת היצירה לחו"ל בפועל אינם בהכרח נכונים ומדויקים ונדרשים ארבעה ימי עבודה רק על מנת לאמתם**.

7. מי שכבר גילה שהמשיב אוסר על יציאתו, יכול להגיש השגה בכתב, וזו תידון בפרק זמן ממושך של עד **8 שבועות**. במקרים רבים המת"קים אינם עומדים אף במסגרת זמנים זו והפונים נאלצים להמתין מעבר לשמונה שבועות לקבלת תשובה. כמו כן, במקרה והשגת הפונה סורבה, ניתן לפנות למשיב בהשגה נוספת **רק בתום תשעה חודשים** מיום הגשתה; בקשה חדשה להתרת יציאה, שלא לאחר תשעה חודשים מהסירוב להשגה, ניתן להגיש, על פי הנוהל, אך ורק במקרה של "צורך הומניטארי מיוחד".

8. המוקד להגנת הפרט מטפל במאות פניות בשנה למנהל האזרחי (להלן: **המנהל**) בשורה של תחומים, כדי להבטיח את זכויותיהם של פלסטינים תושבי השטחים. בכל תחומי הטיפול בולטת, למרבה הצער, תופעה של אי מתן מענה לפניות תוך זמן סביר ו/או בניגוד לנהלי המשיב עצמו, ובעקבות כך המוקד נאלץ לעתים קרובות לפנות לערכאות משפטיות. לאור החלטת ביהמ"ש הנכבד מיום 5.7.2017, פנה המוקד ביום 20.7.2017 לראש המנהל האזרחי ("רמ"א"),

תת אלוף אחוות בן חור, בעניין אי מתן מענה במועד. המוקד הבהיר כי בכל תחומי הטיפול מול גורמי המנהא"ז בולטת תופעה זו. בפנייתו, הובהר כי קיים צורך ממשי להביא לשינוי המצב באמצעות מנגנון חדש שייתר את הצורך בפניית לערכאות על מנת לקבל תשובה לפניות.

הודעת העדכון הראשונה של המשיב

9. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 5.7.2016, הגיש המשיב ביום 4.9.2016 הודעה מעדכנת מטעמו בה צוין, כי התקיימה ישיבה של הגורמים המעורבים בעניין, וכי הוסכם כי ראש המנהל האזרחי יחדד את הנהלים ואת מנגנוני הביקורת על השלבים בטיפול בבקשה להסרת המניעה על יציאה לחו"ל. להודעה זו צורף תצהירו של ראש המנהל האזרחי שכולל הנחיות פנימיות לגורמי המנהא"ז.

10. בפועל, בתצהירו של הרמ"א שצורף להודעה, לא הייתה התייחסות לרוב הסוגיות שהועלו במכתבו של המוקד. למעשה, ההתייחסות הרלוונטית היחידה הייתה לסוגיית המענה להשגות על איסורי יציאה לחו"ל. אולם, אף התייחסות זו הינה התייחסות חלקית ועמומה שלא ניתן ללמוד ממנה דבר וחצי דבר, על האופן בו מתכוון המנהא"ז לשפר את מועדי מתן המענה לפונים. מכתב בעניין זה נשלח לב"כ המשיב ביום 7.11.2016.

העתק ממכתב הח"מ לב"כ המשיב מיום 7.11.2016 מצורף ומסומן א'.

הודעת העדכון השנייה של המשיב

11. בהחלטתו של בית המשפט הנכבד מיום 7.9.2016 התבקש המשיב להגיש הודעה מעדכנת נוספת בדבר מעקב אחרי יישום ההבהרות שפורטו בהודעת העדכון הראשונה שהוגשה מטעמו.

12. בהתאם לכך, ביום 8.2.2017 הגיש המשיב הודעה נוספת, בה חזר על ההנחיות הפנימיות שתוארו בהודעת העדכון הראשונה, והוסיף עוד מספר הנחיות שלטענתו בכוחן להביא לשיפור המצב. אולם, הדברים אינם כה פשוטים. למעשה, הנחיות פנימיות אלה אינן מהוות מנגנון חדש שבכוחו לפתור את סוגיית אי מתן מענה במועד לבקשות תושבי השטים הכבושים, ובוודאי לא לייתר פניות לערכאות משפטיות בשל אי מענה.

נתייחס בפירוט לאמור בהודעת המשיב:

העברת האחריות למת"קים הגזרתיים

13. כאמור בסעיף 4 להודעת המשיב מיום 8.2.2017, הוחלט על העברת הטיפול במענה לפניות ציבור (בכל הקשור לבקשות להסרות מניעה) מקצין פניות הציבור במנהא"ז ("קפ"ץ") לידי המת"קים עצמם.

14. למרבה הצער, שינוי זה הוביל להרעה משמעותית של המצב הקיים – הבעייתית כשלעצמו. מאז הוחל השינוי, נתקל המוקד בקשיים עצומים לקבל התייחסות כלשהי לבקשות שנשלחו: ברוב המקרים לא מצליח המוקד לקבל תשובות מהמת"קים כלל, כאשר שמונה מתוך עשרה מת"קים גזרתיים לא מודיעים למוקד כלל כאשר מתקבלת החלטה בעניינים של תושבי השטחים המיוצגים ע"י המוקד – אלא לכל היותר לאחר פניות חוזרות ונשנות מצד המוקד (וגם אז לא תמיד ניתן לקבל תשובה). בשני המת"קים הנוספים הדבר נעשה באופן חלקי בלבד.

15. לא רק זאת, מספר מת"קים מסרבים להעביר את התשובה שהתקבלה להשגה בכתב וטוענים ש"אין ביכולתם לעשות זאת". מתוך כלל התשובות שהתקבלו בעניין יציאה לחו"ל מאז השינוי, רק בשליש מהמקרים הצליח המוקד לקבל תשובה בכתב, על אף בקשות חוזרות ונשנות.

16. בנוסף, רוב המת"קים אינם זמינים למענה טלפוני במשך השבוע, אלא מוכנים לתת מענה יום אחד או שניים בשבוע בלבד, למשך שעות בודדות (כך לדוגמא, במת"ק ג'נין מסרו לנציגי המוקד כי הם מוכנים להשיב לפניית טלפונית של המוקד אך ורק בימים ב' ו-ד' בין השעות 9:00-12:00 – דהיינו שש שעות בשבוע). הגבלת השעות שבהם המת"קים זמינים למענה טלפוני חוסמת את הדרך בפני הפונים לקבל תשובות במועד לבקשותיהם, קושי זה מורגש ביתר שאת כאשר מדובר במקרים דחופים.

17. קיים גם ערפול מוחלט בשאלה מיהו הגורם האחראי על הסרות מניעה בכל מת"ק, כאשר נציגי המוקד מופנים שוב ושוב מגורם אחד לשני על מנת לנסות ולקבל התייחסות עניינית. **ומעבר לכל האמור, התברר כי לא כל המת"קים מודעים להחלטה ולשינוי כלל, ובאופן אבסורדי נציגי המוקד הם שנאלצו לעדכן אותם בשינוי ההנחיות!**

18. יצוין, כי מאז ההנחיה האמורה הפסיק קפ"ץ מנהא"ז לשלוח למוקד עדכונים לגבי הפניות שבטיפול כפי שנהג קודם לכן, דבר שגרם רק להעצמת הבעיה של אי קבלת מענה כלשהו וכפועל יוצא גם לאי קבלת מענה במסגרת הזמנים שנקבעה בנוהל.

19. בשורה התחתונה, מניסיון המוקד בתקופה האחרונה עולה כי העברת האחריות למענה לפונים מקפ"ץ מנהא"ז למת"קים השונים, לא לוותה במתן הנחיות מספקות למת"קים לגבי חובתם לשנות את התנהלותם, להיות זמינים לפנייות ולעדכן כל פונה (בין אם הוא מגיש את הבקשה באופן עצמאי במת"ק ובין אם הוא פונה באמצעות מיופה כוח) על קבלת תשובה להשגה בעניינו באופן מיידי, כפי שמתחייב על פי נוהל. כך, **העברת אחריות זו למת"קים הגזרתיים לא הובילה לשיפור הליקויים הקיימים אלא החמירה את ההתנהלות הלקויה והמסורבלת, ואף גרמה להארכת משך הטיפול הארוך מלכתחילה, ומקשה עוד יותר לקבל תשובות לפנייות במסגרת הזמנים שנקבעה בנהלי המנהא"ז, ובכלל.**

דיווח לענף אג"ם

20. כאמור בסעיף 4 להודעת המשיב מיום 8.2.2017, נקבע שעל המת"קים לדווח על המקרים שבהם לא מתקבלת עמדת גורמי הביטחון בבקשות תוך 45 יום ממועד קבלתן.

21. חשוב להבחין בין שני היבטים שונים שמהווים מכשול בפני מתן מענה במועד: הראשון הוא משך הזמן הנדרש לצורך הטיפול בבקשה עצמה וקבלת החלטה בה ע"י הגורמים המוסמכים, והשני הוא משך הזמן שחולף מיום קבלת החלטה בבקשת הפונה ועד למועד מסירת ההחלטה שהתקבלה בעניינו.

22. המוקד נתקל בלא מעט מקרים שבהם נציגי המשיב קיבלו כבר החלטה מבעוד מועד בבקשת הפונה, אולם לא טרחו להודיע על כך למוקד ולפונה. כך, במסגרת מספר עתירות שבהן פנה המוקד בעתירות לבית משפט נכבד זה, כדי לקבל מענה לפנייותיו, הודיעו באי כוח המשיב כי החלטה בבקשת הפונה התקבלה אף טרם הגשת העתירה; ובמקרים נוספים, נטען כי נציגי

המשיב הודיעו על החלטתם לפונה עצמו, טרם הגשת העתירה, כשבפועל הודעה כזו מעולם לא נמסרה לפונה או לבאי כוחו.

23. מדובר בכשלים מערכתיים רבים שיוצרים את בעיית אי מענה במועד. אולם, חשוב להבהיר כי בעיה זו לא נובעת מחוסר תפקוד ראוי בלבד, אלא גם מתהליכי עבודה לא יעילים במת"קים, האחראים על הטיפול בבקשות הפונים. ההנחיה הפנימית הדורשת להעביר דיווח לענף אג"ם במקרים בהם לא מתקבלת עמדת גורמי הביטחון תוך 45 ימים, אינה אלא מנגנון עדכון פנימי, בלי שנלווה לה מנגנון של ייעול עבודת המת"קים עצמם שיביא למניעת העיכובים במתן מענה להשגות מלכתחילה. על המשיב לספק פתרון הולם ולקבוע מנגנון להתייעלות תהליכי העבודה במת"קים ובגורמים השונים מולם הם פועלים כדי לפתור את המכשולים המערכתיים שמעכבים מתן מענה במועד לבקשות התושבים, ולא להסתפק בקבלת עדכונים על המקרים בהם המענה מתעכב.

24. בהודעת העדכון של ב"כ המשיב, נכתב בסעיף 5, כי בדיקה מדגמית של העתירות שהוגשו בסוף 2016 ובראשית 2017 העלתה כי בחלק מן המקרים העיכוב במתן מענה נבע כביכול מכך שהמת"ק לא הצליח ליצור קשר עם הפונה באמצעות פרטי ההתקשרות שהשאיר, או כי כביכול ההשגה המקורית כלל לא התקבלה במועד שבו צוין בעתירה ולכן לא חלף המועד הקבוע בנוהל המשיב.

25. טוב היה לו טענות אלה לא היו עולות על הכתב כלל. כידוע, המוקד מגיש עתירות כדי לקבל מענה אך ורק במקרים בהם פניותיו בשם הפונים הפלסטינים שייפו את כוחו לא נענו. לא יעלה על הדעת, שהמשיב יטען כי העיכוב נבע בשל אי הצלחת נציגיו ליצור קשר עם הפונה כאשר המוקד הוא זה שפנה בשמם, וניתן להשיגו לצורך מתן ההודעה ללא כל קושי.

26. הטענה בעניין הפער, לכאורה, במועדים בין הגשת ההשגה לבין המועד שצוין בעתירה הינה מופרכת בעליל. יצוין, כי לאחר הגשת כל בקשה, פונים נציגי המוקד טלפונית למת"ק הרלוונטי שאליו הועברה הבקשה ומוודאים מולו כי הפנייה אכן התקבלה. אין עתירה שבה המוקד ציין תאריך הגשת בקשה ששונה ממועד ההגשה בפועל, אולם ישנם לא מעט מקרים שבהם **הטיפול בפועל ע"י המת"ק מתחיל משום מה רק מספר ימים ואף שבועות מיום קבלת הבקשה עצמה**. עיכוב זה בהתחלת הטיפול בבקשה, מהווה אחד הגורמים לאיחור במתן המענה לפונים ולהפרת לוחות הזמנים למענה הקבועים בנוהל.

27. בהודעת המשיב השנייה, צוין כי ראש המינהל האזרחי הנחה כי תתואם ישיבה בהשתתפות נציגיו ונציגים מטעם המוקד להגנת הפרט. יובהר, כי כבר ביום 20.7.2016 ואף טרם הגשת הודעה העדכון מטעם המשיב, פנה המוקד מיוזמתו לרמ"א וביקש לקיים מפגש מקצועי עם גורמי הטיפול שעובדים מול המוקד בנושאים השונים בתקווה לייעל את העבודה בין שני הצדדים. בעקבות הודעת המשיב בעתירה דנן, הועברה ללשכת רמ"א ביום 5.3.2017 רשימת נושאים אותם מבקש המוקד להעלות במהלך הפגישה, ככל שתתקיים, עם גורמי המנהל"ז. בחלוף **כתשעה חודשים** ממועד הפניה הראשונה מטעם המוקד בעניין, ובחלוף למעלה מחודשיים מהודעת המשיב לביהמ"ש, **עדיין ממתין המוקד לתיאום הפגישה**. התנהלות זו

מעלה את החשש כי ההצעה לקיים פגישה הושמעה רק מן השפה ולחוץ, לצורך התגובה לבית המשפט וללא כל כוונה ממשית לממשה.

28. בנוסף לכל הבעיות הנזכרות לעיל, יבקשו העותרים להתייחס לעוד שתי בעיות משמעותיות שלא זכו לכל התייחסות בהודעות המשיב ואשר מאלצות את המוקד להגשת עתירות בשל אי מענה.

בחינת האיסור המוטל על יציאתה תושבי השטחים לחו"ל רק אחת לשנתיים

29. במהלך הדיון שהתקיים בפני בית-המשפט הנכבד בעתירה שעסקה באיסור על יציאה לחו"ל (בג"ץ 7598/16 הור נ' המפקד הצבאי), הצהירה ב"כ המשיב כי האיסורים המוטלים על יציאה לחו"ל מטעמים ביטחוניים נבחנים באופן יזום על ידי גורמי הביטחון **אחת לשנתיים**. כלומר, לאורך תקופה ממושכת של שנתיים תמימות, נותרים האיסורים ללא כל בחינה או עדכון, אלא אם אותו אדם פונה ביוזמתו לברר את הסוגיה ומגיש השגה כנגד האיסור על יציאתו לחו"ל.

30. נתונים שנאספו במוקד לאחרונה מצביעים על כך שקיימת עלייה מדאיגה בשיעור איסורי היציאה לחו"ל אשר מבוטלים מייד עם הגשת השגה או הליך משפטי. מכאן עולה החשש שמא מדובר באיסורים שהוטלו על-ידי המפקד הצבאי לפני זמן, ללא בחינה מחודשת של מידת נחיצותם:

בין התאריכים 1.1.2014-31.12.2016 הגיש המוקד למפקד הצבאי 476 השגות, בשם תושבי השטחים שנאסרה יציאתם מגשר אלנבי בדרכם לחו"ל, או שהגישו השגה על איסור כזה שהתגלה להם טרם נסיעתם. ב-203 מהמקרים, המהווים 43% מכלל הפניות, בוטל איסור היציאה לאחר פנייה אל המפקד הצבאי.

מתוך המקרים לגביהם הפנייה אל המפקד הצבאי לא הועילה להסרת האיסור על יציאה לחו"ל, הוגשו 213 עתירות לבג"ץ. ב-108 מהעתירות, המהוות 51% מכלל העתירות שהוגשו, הוסרה המניעה לאחר הגשת העתירה.

בחינת מכלול הפניות שטופלו על ידי המוקד להגנת הפרט בין התאריכים המצוינים לעיל מעלה כי ב-65% מהמקרים האיסור שהוטל על האדם הוסר לאחר הטיפול (בפנייה למפקד הצבאי או לאחריה, בעתירה לבימ"ש). עוד יש לציין כי במרבית המקרים שבהם הוגשה עתירה לבג"ץ, הוסר האיסור בטרם התקיים דיון ענייני, ומבלי שבית המשפט נדרש כלל לבחון את נסיבות המקרה.

הנה כי כן – ביחס ל**כ-65%** מהתושבים הפלסטינים שהגיעו לגשר אלנבי בכוונה לצאת לחו"ל והוחזרו כלעומת שבאו, או גילו על איסור כזה והשיגו עליו טרם נסיעתם – התברר כי האיסור שהוטל עליהם לא היה מוצדק, והוא בוטל בעקבות בדיקה שערכו המשיבים.

31. לאור הנתונים שהובאו לעיל עולה כי רבים מאיסורי היציאה לחו"ל נותרים על כנם אף שאין כל הצדקה לכך. במילים אחרות, **מדובר באינספור אנשים אשר בפועל נאסר עליהם לצאת מארצם במשך שבועות או חודשים, אף שאין לכך כל הצדקה**. מובן כי אם היו האיסורים נבדקים באופן תכוף ניתן היה למנוע פגיעה חמורה זו בזכויותיהם ולחסוך השקעת זמן ומשאבים מצד אותם אנשים, מצד המוקד, מצד גורמי המנהל האזרחי ופרקליטות המדינה וכמובן מצד בית המשפט הנכבד. פנייה בעניין זה נשלחה אל המשיב ביום 9.2.2017 אולם טרם זכתה לכל התייחסות עניינית.

העדר מנגנון לטיפול בפניות דחופות

32. ע"פ הנוהל שקבע המשיב בעניין הטיפול בבקשות לביטול האיסור שמטיל המשיב על יציאת התושבים לחו"ל דרך גשר אלנבי, מי שכבר גילה שהמשיב אוסר על יציאתו, יכול להגיש בדיעבד השגה בכתב, וזו תידון בפרק זמן ממושך של 8 שבועות.

33. בנוהל המשיב אין כל מענה למקרים דחופים; למשל, כאשר תושב השטחים הכבושים מגיע לגשר אלנבי בדרכו לחו"ל, ומתבשר רק שם כי הוא מנוע יציאה, וזאת שעה שעליו להתייצב ביעדו בחו"ל עד לתאריך מסוים, אם בשל טיפול רפואי, התחלת לימודים, עבודה או מאורע אחר בעל דחיפות.

34. בהודעות שהוגשו מטעם המשיב אין כל התייחסות לטיפול במקרים דחופים, בהם לא ניתן להמתין למענה פרק זמן כה ממושך. כיוון שאין כל מנגנון לזירוז פניות שנסיבותיהן מחייבות טיפול מיד, גם מקרים אלה מגיעים שוב ושוב לפתחו של בית המשפט.

סיכום

35. העיון בהודעות שהוגשו מטעם המשיב מלמד כי לא הוצג מנגנון כלשהו למניעת מקרים חוזרים של אי מתן תשובה במועד לפניות התושבים הפלסטינים. המשיב הסתפק בהנחיות והבהרות פנימיות שמהוות, לכל היותר אמצעי מעקב המאפשר לרמ"א לקבל נתונים אודות בקשות להסרת איסורי יציאה לחו"ל שלא מטופלות במועד.

36. מהמשיב היה מצופה לערוך בדיקה מקיפה, כפי שהורה בית המשפט, ולהביא לשינוי המצב הנוכחי באמצעות מנגנון חדש שנותן מענה לכל סוגי הפניות של התושבים הפלסטינים למנהא"ז שלא מקבלות מענה במועד, אשר גם עליהן הצביע המוקד בפניותיו השונות לגורמי המנהא"ז. מן הראוי שמנגנון זה יכלול התייחסות גם לפניות דחופות.

37. הפתרון המתבקש, ההולם את חובותיו של המנהל האזרחי כגוף האמון על הדאגה לרווחתם והשמירה על זכויותיהם של התושבים הפלסטינים בשטחים, הוא יצירת מנגנון מפורט, יעיל ושלם שייתר את הצורך בנקיטת הליכים משפטיים על מנת לקבל מענה במועד לפניותיהם.

18 באפריל, 2017